

Bog anmeldelse

Danish design at sea

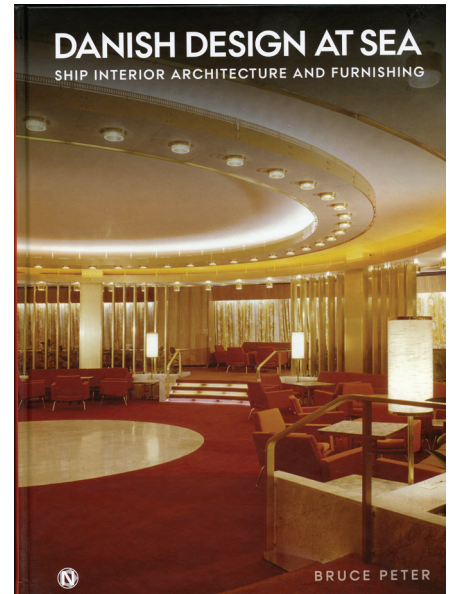
At skrive en bog, der omhandler dansk skibsdesign gennem mere end 100 år, kræver indsigt og ekspertise. Hvis der er én, som har den fornødne indsigt, så er det Bruce Peter. Bogen er udgivet på Polyteknisk Forlag, og den er læseværdig og giver et meget indsigtfuldt og nuanceret billede af et vigtigt emne i dansk søfart. Efter en kort introduktion til skibsbygning i slutningen af 1800-tallet fortsætter Bruce Peter med at belyse perioden fra begyndelsen af 1900-tallet og de næste 30-40 år frem. Burmeister&Wain byggede i det tidsrum en del passagerskibe til DFDS, bl.a. Dronning Maud og Kong Haakon samt C.F.Tietgen, og Frederik VIII og A.P.Bernstoff til Skandinavien-Amerika transatlantiske linje. Indretningsarkitekten på disse skibe var Carl Brummer, der bl.a. er kendt for bygning af en række markante privatboliger i Ryvangskvarteret i København. Carl Brummer tegnede bl.a. her en villa til en af Burmeister & Wain's direktører. Hans skibsindretning er temmelig pompøs og ved anvendelse af de fineste materialer. I det daværende "Dannebrog" indrettede han da også opholdslokalerne, efter at skibet på værft var blevet forlænget. ØK's Selandia samt andre

ØK-skibe stod han også for indretningen af. Da jeg i 1940'erne sejlede med C.F.Tietgen, kunne jeg godt fornemme, hvor stilfuldt det var indrettet. På det tidspunkt havde jeg dog ingen fornemmelse for hvorledes telegrafisterne om natten havde kontakt med rederiets mange skibe i oversøisk fart. Modernismen gjorde sit indtog i slutningen af 1920'erne og i 1930'erne. Nogle af de toneangivende internationale arkitekter udførte også skibsdesign og i Danmark var Poul Henningsen og Kaj Fisker talsmænd for den nye tids formsprog. Kaj Fisker fik bl.a. til opgave at indrette de nye bornholmsfærger samt en del af DFDS' passagerskibe. Formsproget blev nu mere stramt og "funktionelt".

England – England's første classes rygesalon med udsigt fremad i skibets sejlretning.

Efter anden verdenskrigs afslutning blev der bygget nogle nye DFDS-passagerfærger og man samarbejdede her bl.a. med arkitekt Palle Suenson om indretningen. Der var tale om stil-sikker formgivning og Palle Suenson samarbejdede med flere af den tids unge arkitekter. I midten af 1950'erne

ekspanderede DFDS-byggeprogrammet, og man fandt Kay Kørbing egnet som arkitekt på flere af nybygningerne. Kørbing havde afgang fra Kunstakademiet i København i 1942. Han var inspireret af den internationale modernisme og prægede gennem de følgende mange år designet i DFDS-skibene.

På Osloruten var det bl.a. Prinsesse Margrethe og Kong Olav V.

Winston Churchill – Anden classes rygesalon

Passagerfærger England, bygget i 1964 på Helsingør Skibsværft, var standard for tonnagen på Nordsøen. Kaj Kørbing og hans kollega Knud Rasmussen havde samlet et team bestående af Frank Jensen, Bøge Jensen, Paul Merilouto og Helmer Hansen. På færgeren blev gjort plads til at man kunne tage sin bil med og komfortable forhold til de 466 passagerer, den kunne rumme. I 1967 blev englandsruten forsynet med endnu en smuk nybygning, nemlig Winston Churchill, der blev bygget på et italiensk værft og indsat på Esbjerg-Newcarstle ruten. Efterfølgende be-

Selandia – Den ret mørke rygesalon var typisk for sin tid (Selandia bygget 1912)

skrives andre af rederiets nybyggede færger, hvor Kay Kørbing anvender forskellige møbelarkitekter til indret-

Dana Anglia – Admiral Pub med Børge Mogensen-møbler.

ningen samtidig med at færgerne udstyres med kunstværker i lounge- og restaurantområderne.

I 1970'erne, hvor ØK havde sin storhedsperiode indrettes nogle af deres skibe, bygget på Nakskov Skibsværft, med møbler og inventar skabt af bl.a. Verner Panton, Piet Hein og Poul Cadovius.

Almadea, Arosia og Azuma – ØK-skibe bygget sidst i 1960'erne på Nakskov Skibsværft og indrette med møbler af Kay Kørbing.

J.Lauritzen's skibe var også indrettet med smukke klassiske møbler og på væggene mødte man kunst af danske grafikere. I 1978 blev Dana

Anglia bygget på Ålborg Værft. Igen et passagerskib fyldt med gode danske møbler og med en del kunstværker, skabt til skibet. Og Knud Lauritzen's hustru Hannelore fik mulighed for at udsmykke især mandskabsområdet med sine store, figurative og farverige dekorationer.

Canadian Reefer – Officerernes opholdsrum med Børge Mogensen møbler og dekoration af Hannelore Lauritzen. Bygget på Ålborg Værft først i 1970'erne.

Først i 1970'erne ansatte DSB Jens Nielsen som chef-designer. Man indførte en designmanual, således at der var en klar linje på det område, og det gav sig til udtryk i de nybyggede storebæltfærger. I 1980-81 blev storebæltfærgerne Dronning Ingrid, Kronprins Frederik og Prins Joakim bygget. Den første af de 3 blev bygget i Helsingør Skibsværft mens de to andre blev bygget på Nakskov Skibsværft. Kay Kørbing var den ledende designer og han havde til opgaven knyttet flere dygtige designere.

Færgerne var smukt funktionelt indrettede med meget fin skiltning. Der var store vægmalerier af bl.a. Arne L. Hansen, Ole Schwalbe og Helge Refn. I 1985 og 1986 blev hhv. Peder Paars og Niels Klim bygget på Nak-

Niels Klim – cafeteria

skov Skibsværft og indsat på ruten Kalundborg Århus.

De to færger var efter min mening ”state of the art”. Smukt indrettede med gode danske møbler og int udsmykkede med vægdekorationer a bl.a. Tom Krøjer, Viera Collaro og Peter Hentze. Bogen er skrevet på engelsk, og kan på den måde nå en international læsekreds.

Bruce Peters har en dansk far, og hans interesse for dansk skibdesign begyndte allerede i barneårene, når familien rejste med DFDS-passagerfærgerne over Nordsøen

Bruce Peter er nu professor i design-historie ved The Glasgow School of Art og han har udgivet flere bøger om skandinaviske skibe. At han forstår og taler dansk er en stor fordel, således at han er i stand til at sætte sig ind i det store kildemateriale på dansk. Noteapparatet er fremragende, og i det kan man endvidere se, hvorledes han har haft kontakt med mange af de danske skibdesignere. Og endelig er bogen jo fyldt med gode billeder – flere af dem optaget af forfatteren.

Det er en spændende bog at stifte bekendtskab med, og interessant at kunne følge udviklingen i indretningen af skibene gennem mere end 100 år.

Danish Design at Sea Ship Interior Architecture and Furnishing 335 sider

Udgiver: Polyteknisk Forlag (April 2021)

ISBN: 9788790924218

Jan Preisler